

SINIF YÖNETİMİNDE İLETİŞİM, İLETİŞİM ENGELLERİ VE SURIYELİ ÖĞRENCİLER

COMMUNICATION, COMMUNICATION INSURANCE AND SYRIA STUDENTS IN CLASSROOM MANAGEMENT

Dr. Öğretim Üyesi Sibel GÜVEN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, ÇANAKKALE /
TÜRKİYE

ORCID NO: 0000-0003-4550-7297

Öğr. Hasan İŞLEYEN

Türkçe öğretmeni Ceylanpınar, ŞANLIURFA / TÜRKİYE

ORCID NO: 0000-0001-6144-3540

ÖZET

Ortaokul düzeyinde görev yapan branş öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilerle kurdukları iletişimi ve bunun yanı sıra yaşadıkları iletişim engellerini belirlemek amacıyla öğretmen görüşlerine yer verilen bu çalışmada nitel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Şanlıurfa ilinin Ceylanpınar ilçesinde farklı okullarda Suriyeli öğrencilerin derslerine giren öğretmenler oluşturmaktadır. Bu çalışmada veriler görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Aynı zamanda veriler betimsel analiz tekniğiyle bulgulaştırılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçta göre Suriyeli öğrencilerin dersine giren öğretmenlerden çoğunun dil ve kültür farklılığı yüzünden bu öğrencilere istenilen eğitimi veremedikleri ve iletişim kurmakta güçlük yaşadıkları görüşme sorularına verdikleri cevaplardan tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli öğrenciler, iletişim, iletişimi engelleyen faktörler.

ABSTRACT

The qualitative method designs, was used in this research, where the branch teachers working at the junior high school level communicate the communication they have established with the Syrian students as well as the communication obstacles they have experienced. The study group of the study constituted the teachers who entered the lessons of the Syrian students in different schools in the province of Ceylanpınar in Şanlıurfa. In this study, data were collected using the interview form. At the same time, the data were analyzed by descriptive analysis technique. According to the results obtained from the survey, most of the teachers who entered the course of the Syrian students were found to be able to answer these interview questions because they had difficulties in communicating with the students because of language and culture differences.

Keywords: Syrian Students, Contact, Factors Blocking, Communication

1. GİRİŞ

İnsanlığın başlangıcından bu yana hiç şüphesiz en önemli konulardan biri de iletişim ve iletişimsizlikten kaynaklanan sorunlar olmuştur. İletişim engeli bazen anlayış eksikliği bazen ön

yargı bazen de dil farklılığından kaynaklanabilmektedir. Bu araştırmada iletişimde dil engelinin önemine ve mülteci olarak ülkemizde eğitim gören öğrenciler ile onlara eğitim vermeye çalışan öğretmenlerin sınıf yönetimi esnasında karşılaştıkları güçlükler ele alınmaktadır. Bu konu Türkiye için yakın geçmişte ortaya çıkmış, bu nedenle mevcut savaş durumlarından etkilenen öğrencilere eğitim olanağı sunulmaya çalışılmıştır. Ancak bu öğrencilerin neredeyse hepsinin konuştuğu dilin Arapça olması öğrencilerle öğretmenlerin arasında kurdukları ortak iletişimde problemlere neden olmuştur. Bu durum öncelikle Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretme sorunsalını, ardından bu öğrencilerin devlet okullarında yaşlarına uygun kademelere yerleştirilip kaynaştırılması sorununu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca bu öğrenciler, kültürel ve dilsel farklılıkları yüzünden öğrenim gördükleri okulların kurallarına adapte olmakta zorlanmışlardır. Bazen de diğer öğrencilerin tepkileriyle karşılaşmış okul hayatından istemeyerek uzaklaşmışlardır.

2013'e kadar geri planda kalan Suriyelilerin eğitim sorunlarının, bu yıldan sonra önemli bir sorun olarak öne çıkmaya başladığı görülmektedir. Türkiye'ye göç eden Suriyeliler için Türkçe bilmek; hayatlarını düzenli bir şekilde devam ettirebilmeleri, iş bulabilmeleri, eğitimlerine devam edebilmeleri gibi farklı amaçlara ulaşabilmelerinde önemli bir araçtır (Seydi 2014).

Suriyeli mültecilere yönelik Türkçe kurslarının düzenlenmesi, yeni bir çalışma alanını da beraberinde getirmiştir. Yabancılara Türkçe öğretimi konusunda çalışan akademisyenler, Suriyeliler için dil öğretim alanında çalışmalar yapmaya başlamıştır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi üzerine çalışmaların sayısı günden güne artmakla birlikte, ülkemizdeki Suriyelilerin Türkçe öğrenmelerini kolaylaştıracak ve süreci geliştirecek çalışmalara gereksinim duyulmaktadır. Akkaya (2013), Türkçe öğrenen Suriyelilerin Türkçeye ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda, araştırmaya katılan Suriyelilerin %96,2'sinin Türkçeye ilgili olumlu metaforlar geliştirdiği görülürken %3,8'inin ise olumsuz metaforlar geliştirdiği tespit edilmiştir. Bu alanda, hiç şüphesiz devlet okullarında görev yapan öğretmenlere de büyük sorumluluklar yüklenmektedir. Özellikle sınıra yakın bölgelerde Suriyeli öğrencilerin ikamet ettikleri yere göre, bölgede yer alan devlet okullarının farklı kademelerine yerleştirilmesi okullardaki düzeni de alt üst etmiştir. Dil eğitimini almış olsalar da eğitim-öğretim faaliyetleri kapsamında kazanımların aktarılabilmesi ve kavratılabilmesi açısından, çoğu mülteci öğrencinin yeterli iletişimi kurabilecek Türkçeyi bilmediği ortadadır. Ailelerindeki maddi imkânları iyi olan mülteci öğrencilerde bu durum biraz daha iç açıcı olsa da büyük çoğunluk için durum temel seviyede seyretmektedir. En temel seviyedeki Türkçe ile sınıflara eğitim-öğretim dönemi başında veya ortalarında gelen bu öğrencilerin gerek sınıfa ve okula uyumu gerekse derslerin mantığını kavraması çok uzun zaman almakta, takviye eğitime ihtiyaç duyulmaktadır. Sınır bölgelerindeki okullarda sınıf mevcutlarının çok fazla olduğu (genellikle 45-60 kişilik sınıflar) düşünüldüğünde zaten zorluklar içerisinde gerçekleşen öğretim-öğrenme ortamlarına bir de Türkçeyi bilmeyen ya da temel seviyede bilen bu öğrenciler eklendiğinde sınıf yönetimi öğretmenler için giderek zorlaşmaktadır. Bir ders süresinin yarısına yakını sınıf düzenini sağlamakla geçebilmekteyken buna ek olarak iletişim sorunu yaşanan öğrenciler eklendiğinde müfredatın tam manasıyla aktarılıp kavratılması çok meşakkatli ve ütopyik bir hal almaktadır. Öğretmenler bu durumu aşmak için çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerini kullansa da sorunun temelinde dil farklılığından kaynaklı iletişim kuramama gibi büyük bir etken olduğu için istenilen sonuçlar alınamamaktadır. Dil farklılığı açısından iletişim engellerinin özellikle anlama ve anlatmaya dayalı sözel kategorideki derslerde yaşanması bu dersin öğretmenlerini de fazladan çalışma ve iş yükünün artması gibi durumlara itmektedir. Bu da öğretmenlerde zamanla mesleki deformasyonlara ve verimsizleşmeye, isteksizleşmeye neden olabilmektedir.

Sınıf yönetimi, sınıfta pozitif bir atmosfer oluşturma ve düzenin sağlanmasının ötesinde, öğrencilerin kendilerini özgürce ifade edebilmelerini ve potansiyellerini ortaya çıkarmasını içermektedir (Turan, 2004). Bunların gerçekleşebilmesi için de öğrenme-öğretim ortamında iletişimin sağlıklı bir şekilde kurulabilmesi gerekmektedir. Bireyler, başarı potansiyelleri ne kadar yüksek olursa olsun öğrenme sırasında iletişim eksikliğinden kaynaklanan sorunları aşamazsa tam öğrenmeyi gerçekleştirmiş olmaz. Kişiler arasında, duygu, düşünce, bilgi, haber alışverişi; duygu, düşünce, bilgi ve haberlerin, akla gelebilecek her türlü biçim ve yolla kişiden

kişiyeye karşılıklı olarak aktarılması ve aynı zamanda kişilerin birbirlerini anlaması olarak tanımlanan iletişim bu yüzden hem günlük hayatımızın hem de öğrenme-öğretme ortamlarının en önemli parçalarından biridir. Asırlardan beri iletişim ve iletişimsizlik, insanoğlunun üzerinde durduğu ve hala tam anlamıyla karmaşasından kurtulamadığı bir konudur. Bu bazen öylesine bir hal almaktadır ki varlığında huzur yokluğunda ise büyük yıkımlara sebebiyet verebilmektedir. Özellikle de eğitim alanında yaşanan iletişim bireylerin hayatında, kişiliklerinde önemli ölçüde iz bırakmaktadır. Bu yüzden öğretmenlerin öğrencileri ile olan iletişimlerinde son derece hassas olmaları gerekmektedir.

Sınıf içi etkili iletişim konusunda dil farklılığının yol açtığı sorunların ele alındığı bu çalışmada ortaöğretim kademesinde çeşitli branş öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir. Aynı zamanda araştırmanın Suriyeli öğrencilerle yaşanan iletişim engellerinin tespitine de katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Öğrencilerin ders ve okul içerisindeki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak Suriyeli öğrencilerin eğitim sistemimizdeki yaşadığı ve yaşattığı sorunlara ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu nedenle bu araştırma benzer araştırmalara oranla güncel bir araştırma olma özelliği göstermektedir. Çeşitli okullardaki farklı branşlardan öğretmenlerin görüşlerine yer verilerek aynı bölgedeki okullar arasında Suriyeli öğrencilere karşı oluşan düşünce çeşitliliği de ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Sınıf yönetimini etkileyen etmen olarak Suriyeli öğrenciler ile kurulan iletişimin yeterliliğini/yetersizliğini sorgulayan bu çalışmada amaç; okullarımızda eğitim gören Suriyeli öğrencilerin sınıf yönetimi açısından ne derecede etkili olduklarını ve her hangi bir iletişim engeli ortaya çıkarıp çıkarmadıklarını ortaya koymaktır.

Bu temel amaç doğrultusunda, araştırmada yanıtı aranan sorular şunlardır:

- Suriyeli öğrencilerin derslerine giren öğretmenlerin yaşadığı iletişim kaynaklı sorunlar nelerdir?
- Bu öğrenciler sınıf ve okul kurallarını ne derecede olumsuz etkilemektedir?
- Öğrencilerin derslere karşı tutumları nasıldır?
- Farklı öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılması konusunda öğretmenlerin zorlandığı noktalar nelerdir?
- Suriyeli öğrencilerin kültürümüze uyum sağlaması için neler yapılabilir?
- Eğitim sistemimize uyum konusunda sıkıntılar yaşayan bu öğrencilerin daha iyi eğitilebilmesi için öğretmenlerin çözüm önerileri nelerdir?

2. YÖNTEM

Araştırma sınıf yönetimini etkileyen etmen olarak Suriyeli öğrenciler ile iletişim ve iletişim engellerinin araştırıldığı nitel bir çalışmadır. Nitel araştırmayı insanın, kendi sınırlarını çözmek ve kendi çabasıyla biçimlendirdiği toplumsal sistemlerin derinliklerini keşfetmek üzere geliştirdiği bilgi üretme yollarından birisi olarak tanımlamak mümkündür. Çalışmada olgu bilim deseni kullanılmıştır. Farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanılması olgu bilim (fenomenoloji) deseni olarak adlandırılmaktadır. (Yıldırım ve Şimşek, 2012). Mevcut araştırmada birey ya da durum temelli bir yaklaşım benimsenmiştir.

3. ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubu olarak Şanlıurfa ilinin Ceylanpınar ilçesinde Suriyeli öğrencilerin derslerine giren farklı okullardaki 26 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın amacına uygun olarak çalışma grubu oluşturmak için Ceylanpınar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan verilerle köy ve ilçe merkezinde bulunan okulların sayıları göz önünde bulundurularak okullar belirlenmiştir. Başlangıçta 10 okuldan 50 öğretmen belirlenmiş ancak 6 okuldan 26 öğretmen görüşmeyi kabul etmiştir. Çalışma grubundaki öğretmenlere ilişkin veriler Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Alman Öğretmenlere İlişkin Bilgiler

Değişkenler n=26		f	%
Cinsiyet	Erkek	15	57.69
	Kadın	11	42.30
Öğretmenlik Branşı	Türkçe	5	19.23
	Matematik	4	15.38
	Fen Bilgisi	3	11.53
	İngilizce	2	7.69
	Din Kültürü	2	7.69
	Bilişim	2	7.69
	Müzik	1	3.84
	Sosyal Bil.	3	11.53
	Beden Eğt.	3	11.53
	Görsel Snt.	1	3.84
	Okulun Bulunduğu Yer	İlçe Merkezi	23
Köy		3	11.53
Kıdem Yılı	1-5	5	19.23
	5-10	16	61.53
	10 ve üzeri	5	19.23
Suriyeli Öğrencilerin Dersine Girme Süresi	1-3	14	53.84
	3-6	9	34.61
	6 ve üzeri	3	11.53

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmanın çalışma grubunu farklı branşlardaki 26 öğretmen oluşturmaktadır. Öğretmenlerin 15’i erkek, 11’i kadındır. Öğretmenlerden 3’ü köyde, 23’ü ilçe merkezinde görev yapmaktadır. Öğretmenlerin 5’i Türkçe, 4’ü Matematik, 3’ü Fen Bilgisi, 2’si İngilizce, 3’ü Beden Eğitimi, 3’ü Sosyal Bilgiler, 2’si Bilişim Teknolojileri, 2’si Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, 1’i Müzik, 1’i de Görsel Sanatlar öğretmenidir. Öğretmenlerden 5’i 1-5 yıllık, 16’sı 5-10 yıllık, 5’i 10 yıldan fazla kıdeme sahiptir. Öğretmenlerin 14’ü 1-3 yıldır, 9’u 3-6 yıldır, 3’ü 6 ve üzeri yıldır Suriyeli öğrencilerin derslerine girmektedir.

4. VERİLERİN TOPLANMASI

Bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme (interview, mülakat), sözlü iletişim yoluyla veri toplama (soruşturma) tekniğidir. Görüşme, çoğunlukla yüz yüze yapılmakta ise de, telefon ve televizyonlu telefon gibi anında ses ve resim iletilicileriyle de olabilir (Karasar, 2004). Görüşme, görüşmecinin cevap almak amacıyla soruları, sözlü ve genellikle yüz yüze olmak koşuluyla deneklere yönelttiği bir şekildedir (Tavukçuoğlu, 2002). Bu çalışmada görüşme formunun soruları hazırlanmadan evvel, araştırma konusu ile ilgili ulusal ve uluslararası alanyazın taraması yapılmıştır. Konunun tasarlanmasının ardından formda yer verilmesi düşünülen sorular belirlenmiştir. Araştırmada öğretmenlere yöneltilen sorular şunlardır:

- Derslerine girdiğiniz Suriyeli öğrenciler Türkçe biliyor mu? Onlarla ne derecede iletişim kurabiliyorsunuz?
- Dersinize karşı bu öğrencilerin tutumu nasıl? Onların derse katılımını sağlamak için hangi yöntemleri kullanıyorsunuz ve bu yöntemler ne derecede etkili oluyor?
- Sizce Suriyeli öğrenciler eğitim sistemimize uyum sağlayabiliyor mu? Sağlayamıyorsa sebepleri neler olabilir?
- Kurumunuzdaki Suriyeli öğrencilerin başarı düzeyi nasıl?
- Bu öğrencilerle yaşadığımız iletişim engelleri nelerdir?
- Suriyeli öğrencilerin sınıf disiplinine ve okul kurallarına uyum konusunda gözlemlediğiniz eksikleri/yanlışları var mı? Varsa bunlar nelerdir?
- Sınıf yönetiminde Suriyeli öğrencilerle en sık yaşadığımız problemler nelerdir? Çözümü için neler yaptınız?

- Diğer öğrencilerin Suriyeli öğrencilere karşı tutumu nasıl? Ayrıştırıcı davranışları varsa bunları belirtiniz.
- Farklı bir eğitim sisteminden geldikleri için bu öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine uyum sağlama güçlükleri nasıl aşılabılır?
- Sizce Suriyeli öğrencilerin eğitimleri için onları mevcut okullara dağıtmak mı yoksa onları belli okullara toplamak mı daha iyi sonuç verir? Nedenleriyle belirtiniz.
- Elinizde yetki olsaydı mülteci öğrenciler sorunsalına ne gibi çözümler getirmeye çalışırdınız?

Bu aşamalardan sonra elde edilen bilgilerden yararlanılarak forma son hali verilmiş, oluşturulan görüşme soruları araştırma kapsamındaki katılımcılara yöneltilmiştir. Araştırmanın verileri belirlenen öğretmenlerden 2-11 Mayıs 2018 tarihleri arasında görüşme yapılarak toplanmıştır. Görüşme esnasında araştırmayı açıklayan bilgiler verilmiştir. Görüşülen öğretmenlerin isteği üzerine kayıt cihazı kullanılmamıştır. Araştırmada öğretmenlerin kendilerini rahat hissedebileceği ve görüşlerini samimiyetle ifade edebilecekleri bir görüşme ortamı sağlanmasına özen gösterilmiş, uygun bir iletişim ortamı oluşturulmuştur. Görüşme esnasında, öğretmenlerin soruları cevaplarken araştırmacıdan etkilenmemesi için çalışılmıştır. Araştırmada güvenilirliği artırmak amacıyla araştırmacı öncelikle kendi statüsünü belirtmiştir. Ardından, veri kaynağı olan öğretmenler açıkça tanımlanmıştır (bkz. tablo 1). Sonra araştırma sürecindeki sosyal ortamlar ve süreçler tanımlanmıştır. Son olarak, tüm süreçler detaylı bir şekilde verilmiştir.

5. VERİLERİN ANALİZİ

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemleri içerisinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz; çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür. Araştırmada katılımcılardan elde edilen verilerden tabloların ve katılımcıların görüşlerinin tam olarak desteklenebilmesi için katılımcıların görüşleri bire bir yazılarak tırnak işareti içerisinde ve eklenti yapılmadan söyledikleri aynen verilmiştir. Katılımcıların kimlikleri gizli tutulmuş "K" kodu ile sadece kaç numaralı katılımcı oldukları yazılmıştır. Aşağıda kullanılan kodlamadan ve bir katılımcı görüşünden örnek verilmiştir:

K19: "Suriyeli öğrencilerin bir kısmı maalesef okullarımıza gelmeden önce Türkçe eğitimlerini çok iyi almadan gelmektedir. Bu yüzden uyum sorunları bazen çok ciddi şekilde yaşanmaktadır."

6. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın verilerine dayalı olarak ulaşılan bulgulara yer verilmektedir. İlk olarak öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerle iletişim kurabilme düzeylerine yönelik cevapların frekans dağılımları tablo 2'de sıralanarak verilmiştir.

Tablo2. Öğretmenlerin Suriyeli Öğrencilerle İletişim Kurabilme Düzeylerine Yönelik Görüşlerinin Frekans Dağılımı

Cevaplar	f	%
Suriyeli öğrencilerle iletişim kurabiliyorum.	8	30.76
Suriyeli öğrencilerle kısmi düzeyde iletişim kurabiliyorum.	6	23.07
Suriyeli öğrencilerle iletişim kurmakta zorlanıyorum.	12	46.17
Toplam	26	100

Tablo 2'de öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerle iletişim kurabilme düzeylerine yönelik verdikleri cevapların frekans değerleri ve yüzdeleri verilmektedir. Bu tablodan yola çıkarak çeşitli branşlardaki öğretmenlerden %30.76'sının Suriyeli öğrencilerle iletişim kurmakta sorun yaşamadığı görülmektedir. Öğretmenlerden %23.07'sinin de kısmi düzeyde iletişim kurabildiği gözlemlenirken, %46.15 oranındaki öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerle iletişim kurmakta zorlandıkları görülmektedir.

Suriyeli öğrencilerin derslerine giren öğretmenlerin, sınıf yönetimi sürecinde onlarla iletişim kurma seviyelerine ilişkin bazı düşünceleri aşağıda verilmiştir:

- K3: *“Suriyeli öğrencilerin çoğu Türkçe konuşmakta zorlanıyor. Aldıkları eğitim yetersiz olduğu için Türkçe anlama ve anlatma becerileri zayıf kalmaktadır.”*
- K10: *“Sınıflardaki Suriyeli öğrencilerin çoğu Türkçe bilmiyor. Birçoğu da sadece anlayabiliyor. Onlarla iletişim kurmakta çok zorlanıyorum ayrıca bazı öğrencilerin de iletişim kurmaya çalışmak gibi bir eğilimleri yokmuşçasına davranışları var.”*
- K11: *“Onlarla iletişim kurmakta sıkıntı yaşıyorum. Türkçe konuşma konusunda eksikleri çok fazla. Dersime ait yönergeleri anlamakta güçlük çekiyorlar.”*
- K13: *“Genellikle temel isteklerini anlatabilecek kadar Türkçe biliyorlar. Fakat dersler açısından yetersiz kalıyor. İletişimimiz kısmi düzeyde kalıyor.”*
- K15: *“Bu öğrenciler orta seviyede Türkçe bilmektedirler. Bu sebeple de onlarla iletişim orta seviyede kalmakta ileri düzeylere ulaşamamaktayız. Ders esnasında iletişim problemleri yaşanmaktadır.”*
- K21: *“Bazı öğrenciler Türkçe biliyor bazıları ise çok az biliyor. Onlarla iletişim konusunda çok büyük bir problem yaşamıyoruz. Daha basit sade yalın bir dil kullanarak iletişimi gerçekleştirilmeye çalışıyoruz.”*
- K18: *“Hemen hemen hepsi Türkçe biliyor iletişim kurmakta çok fazla zorlanmıyorum.”*
- K4: *“Suriyeli öğrencilerimin kendilerini ifade edecek kadar Türkçe konuşma ve anlattıklarını anlama konusunda çok büyük bir problem yaşadığını düşünmüyorum. Fakat dilimizde kalıplaşmış mecaz cümleler ve deyimler konusunda bazen açıklama yapma gereksinimi duyuyorum.”*
- K15: *“Öğrencilerin tam anlamıyla Türkçeyi bildiklerini söyleyemem. Bazı Suriyeli öğrenciler çat pat Türkçe biliyor bazıları ise Türkçeyi oldukça iyi anlayıp kendilerini ifade edebilmektedirler. Bazı öğrenciler ile iletişim düzeyimiz zor iken bazıları ile iletişim yönünden bir sıkıntı yaşamıyoruz.”*

Araştırmadaki diğer bulgu, Suriyeli öğrencilerin derslere karşı tutumunun ve ders içi katılımının nasıl olduğuna dair öğretmen görüşlerini içermektedir. Öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerin derslere tutum ve katılımına yönelik görüşlerini içeren bilgiler tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Suriyeli Öğrencilerin Derslere Karşı Tutumunun ve Ders İçi Katılımının Nasıl Olduğuna Dair Öğretmen Görüşlerinin Frekans Dağılımı

Cevaplar	f	%
Suriyeli öğrencilerin dersime katılımı ve ilgisi iyi seviyededir.	6	23.09
Suriyeli öğrencilerin dersime katılımı ve ilgisi orta seviyededir.	3	11.53
Suriyeli öğrencilerin derse katılımı ve ilgisi yetersizdir.	17	65.38
Toplam	26	100

Tablo 3’te öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerin derse katılımı ve ilgisine yönelik verdikleri cevapların frekans değerleri ve yüzdeleri verilmektedir. Bu tablodan yola çıkarak çeşitli branşlardaki öğretmenlerden %23.07’si Suriyeli öğrencilerin derslere katılım ve ilgisinin iyi olduğu görüşüne sahiptir. Öğretmenlerden %11.53’ü mülteci öğrencilerin derse katılım ve ilgisinin orta seviyede olduğunu, %65.38’lik oranı oluşturan öğretmenler ise Suriyeli öğrencilerin derslerine karşı olumsuz tutum sergilediğini ve ilgilerinin düşük olduğunu belirtmiştir.

Suriyeli öğrencilerin çeşitli derslere karşı tutumlarını ve derslere katılım seviyelerini belirten bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

- K2: *“Benim dersim daha çok fiziksel yeterliliklere dayanan bir ders olduğu için öğrencileri derse katmakta çok fazla sıkıntı yaşanmamaktadır.”*

- K4: “Öğrencilerimin derse karşı tutumları normal ve diğer öğrencilerimden farksız. Sadece anlattıklarımı daha rahat anlamaları için daha sade bir dil kullanmaya ve gündelik hayattan örneklere daha fazla yer vermeye çalışıyorum. Bu şekilde daha rahat ve kalıcı öğrenmeler gerçekleşiyor.”
- K6: “Öğrencilerin derse tutumu karşı çok iyi özellikle din kültürü dersi işlenirken kendilerini kendi ülkelerinde hissediyorlar gibi. Özellikle dua okurken derse katılımları artıyor.”
- K9: “Öğrencilerin derse karşı tutumu maalesef ki kötü. Çünkü derse karşı büyük bir önyargıları var. Onların derse katılımını sağlamak adına da dersi olabildiğince sade yalın basit düzeyde anlatmaya çalışıyorum...”
- K12: “Öğrencilerin derse karşı tutumu maalesef olumsuz. Türkçeyi bile adam akıllı konuşamayan öğrenciler İngilizceye karşı kökten ilgisiz davranmaktadır.”
- K14: “Matematik dersi ve konuları her yerde aynı olduğu için öğrenciler derse uyum konusunda çok sıkıntı çekmiyorlar. Derse karşı ilgilerini arttırmak için dersi somutlaştırarak anlatmaya özen gösteriyorum. Buna rağmen ilgileri orta seviyede kalıyor.”
- K18: “Bazı Suriyeli öğrenciler çekingen davranırken bazıları derse istekli olarak katılıyor fakat bu ayrımın onların Suriyeli olmasından kaynaklı olduğunu düşünmüyorum.”
- K21: “Derse karşı öğrencilerin tutumu negatif. Sosyal Bilgiler dersine karşı olumlu bir duygu geliştirmekte zorlanıyorlar...”
- K23: “Dersime karşı olumlu tutum sergilememektedirler. Daha önce bu dersi çadır kentlerde gördükleri için biraz aşinalıkları olsa da dersimi anlayabilmeleri için bu eğitim yetersiz kalıyor. Dolayısıyla ilgileri oluşmuyor.”
- K26: “Gerek branşımın Türkçe olması gerek Suriyeli öğrencilerin Türkçe konuşmayı bilmemeleri, bu öğrencilerin benim dersime karşı olan tutumunu olumsuz yönde etkiliyor.”

Araştırmada elde edilen bulgulardan biri de Suriyeli öğrencilerin eğitim sistemimize uyum sağlayıp sağlayamama nedenlerine ilişkin öğretmen görüşlerini yansıtmaktadır. Öğretmenlerin mülteci öğrencilerin eğitim sistemimize uyum sağlayıp sağlamadığına dair görüşleri tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Suriyeli Öğrencilerin Eğitim Sistemimize Uyum Sağlayıp Sağlayamama Nedenlerine İlişkin Öğretmen Görüşlerin Frekans Dağılımı

Cevaplar	F	%
Suriyeli öğrenciler ana dil farklılığı yüzünden sistemimize uyum sağlayamıyor.	15	57.69
Suriyeli öğrenciler kültürel etkenlerden yüzünden uyum sağlayamıyor.	5	19.23
Suriyeli öğrencilerin sistemimize uyum sağladıklarını düşünüyorum.	4	15.38
Suriyeli öğrenciler dışlandıkları için uyum sorunu yaşıyor.	2	7.69

Tablo 4’te öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerin eğitim sistemimize uyum saylayıp sağlayamama nedenlerine ilişkin verdikleri cevapların frekans değerleri ve yüzdeleri verilmektedir. Tablodan elde edilen verilere göre öğretmenlerin %57.69’u Suriyeli öğrencilerin ana dil farklılığı yüzünden sistemimize uyum sağlayamadığını ifade ederken %19.23’ü Suriyeli öğrencilerin kültürel etkenlerden yüzünden uyum sağlayamadığını düşünmektedir. Öğretmenlerin %15.38’i Suriyeli öğrencilerin sistemimize uyum sağladıklarını düşündüğünü belirtirken %7.69’luk kısmı Suriyeli öğrencilerin dışlandıkları için uyum sorunu yaşadığını belirtmiştir.

Suriyeli öğrencilerin eğitim sistemimize uyum sağlayıp sağlayamama nedenlerini belirten bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

- K2: “Benim dersime uyum sağlamakta herhangi bir sorun yaşamıyorlar. Fakat genel anlamda diğer öğrenciler tarafından dışlandıkları için eğitim sistemimize uyum sürecinde zorluk yaşıyorlar.”
- K3: “...Ama dil farklılığı yüzünden anlatma ve anlama ağırlıklı dersler açısından yeteri kadar Türkçe bilmedikleri için sıkıntı yaşandığı öğretmen arkadaşlarca dile getirilmekte.”
- K5: “Öğrenciler eğitim sistemimize uyum sağlamakta güçlük çekiyorlar. Bunun da sebepleri olarak yaşanmışlık seviyeleri, olgunluk seviyeleri ve de bilgi birikimlerinin eksik olmasını gösterebiliriz. Bunun temel sebebi kültürel uyum sıkıntısıdır.”
- K11: “Uyum sağlamaya çalıştıklarını düşünmüyorum ve dil eğitimleri konusunda eksikleri azımsanamayacak kadar çok. Genellikle ana dilimizi öğrenme konusunda sorun yaşayan öğrencilerden çoğu yaş olarak büyük olan öğrenciler.”
- K15: “Bence kesinlikle uyum sağlayamıyorlar. Bunun da en temel noktası dilimizi tam bilmiyor olmaları ve adapte olma sorunu ile karşı karşıya olmalarıdır.”
- K20: “Uyum sağlamada güçlük çekiyorlar. Bunun sebebi de diğer öğrenciler tarafından dışlanmalarıdır. Okula uyum sağlayamayınca eğitim sistemimiz içinde yitip gitmekte.”
- K25: “Bazı noktalarda uyum sağlayamıyorlar. Onun temel noktası kültür farklılığı ve kendilerini buldukları topluma, çevreye ait hissetmemeleridir. Ait olma duygusu olmadığı için uyum sağlamak istemiyorlar.”
- K22: “Tam anlamıyla uyum sağlamıyorlar. Çünkü ana dillerinden farklı bir dil ve farklı bir sisteme uymaya çalıştıklarından zorlanıyorlar.”
- K12: “Eğitim sistemimize uyum sağlayamamaktadırlar. Suriye de zaten farklı bir dil de farklı konular görmekteydiler. Bir anda bu kadar değişim öğrencileri bunalıma sokmuştur.”

Araştırmada elde edilen bir diğer bulgu öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerle yaşadığı iletişim engellerin neler olduğunun ifade edildiği öğretmen görüşlerini yansıtmaktadır. Öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerle yaşadıkları iletişim engellerine dair görüşleri tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Suriyeli Öğrencilerle Yaşadığı İletişim Engellerine Dair Görüşlerinin Frekans Dağılımı

Cevaplar	f	%
Dil bilmemelerinden kaynaklı engeller.	15	57.69
Suriyeli öğrencilerin çekingen davranışlarından kaynaklı engeller.	3	11.58
Kültürel uyumsuzluktan kaynaklanan engeller.	5	19.23
Öğrencilerin ön yargılarından kaynaklanan engeller.	1	3.84
Öğrencilerin özgüven eksikliğinden kaynaklanan engeller.	2	7.69

Tablo 5’te öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerle yaşadığı iletişim engellerine dair görüşlerinin frekans dağılımı ve yüzdelik değerleri verilmiştir. Buna göre öğretmenlerden %57.69’u iletişim engellerinin kaynağını dil farklılığına dayandırmış, %11.58’i engellerin Suriyeli öğrencilerin çekingen davranışlarından kaynaklandığı görüşünü savunmuştur. Öğretmenlerden %19.23’ü engellerin kültürel uyumsuzluktan kaynaklandığını belirtmiş, %3.84’ü öğrencilerin ön yargılarından kaynaklandığı görüşünü savunmuş ve %7.69’luk kısmı engellerin özgüven eksikliğinden kaynaklandığını ifade etmiştir.

Öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerle yaşadığı iletişim engellerini belirten bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

- K1: “Suriyeli öğrencilerimle yaşadığımız iletişim engeli kültür farkından kaynaklanmaktadır. Aileleri de yıllardır kültürümüze, dilimize uyum sağlama konusunda sıkıntılar yaşamaktadır. Bu duru öğrenciyi de bir ikilemde bırakmaktadır. Dili veya kültürü

çevreden, okuldan öğrenmeye çalışırken ailenin desteğinin olmaması onların uyum sürecini zorlaştırmaktadır.”

- K3: *“Yaşadığımız en büyük iletişimsel engel genellikle hangi davranışı nerede sergileyeceklerini bilemedikleri konusunda çıkıyor. Bunun başlıca sebebi kültür ve dil farklılığıdır. Dilimizi tam anlamadığı için nerede nasıl davranacağını da anlayamıyor.”*
- K10: *“Ben öğrencilerle Türkçe konuşmaya çalışıyorum, onlar ise benimle Arapça konuşuyor. Bu da pek sağlıklı bir iletişim doğurmuyor...”*
- K7: *“Yaşanan iletişim engellerinden en önemlilerinden biri de öğrencilerdeki çekingen davranışlardır. Öğrencinin çekingen davranışları olumlu bir iletişim ortamının oluşmasını engellemektedir. Dilimizi bilse bile içine kapanık tavırları yüzünden birçok mülteci öğrenci ile iletişim kurma çabaları boşa çıkmaktadır.”*
- K13: *“Derse karşı ilgisiz oldukları gibi bir de özgüven eksikliklerinin olması onlarla iletişim kurmamızı zorlaştırıyor. Başka bir ülkeden geldikleri ve kendilerini dışlanmış hissettikleri için özgüven gelişimleri olumsuz bir şekilde seyretmektedir. Bu da iletişimimizi sınırlandırmaktadır.”*
- K23: *“En temelde yaşadığım iletişim engeli bu öğrencilerdeki ön yargı sorunudur. Çünkü derslere ve öğretmenlere karşı olumsuz tutum ve davranışlar sergileyip kendilerini geri planda tutmak istiyorlar. Zaten yapamam, beni anlamazlar düşüncesi işimizi daha da zorlaştırmaktadır.”*

Araştırmadaki bulgulardan biri de öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerle en sık yaşadığı problemlere ait görüşlerini yansıtmaktadır. Öğretmenlerin bu öğrencilerle en sık yaşadığı problemlere ait görüşleri tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Suriyeli Öğrencilerle Yaşanan En Sık Problemlere Dair Öğretmen Görüşlerinin Frekans Dağılımı

Cevaplar	f	%
Suriyeli öğrencilerle iletişim problemi yaşıyorum.	11	42.30
Suriyeli öğrencilerle disiplin problemi yaşıyorum.	9	34.61
Suriyeli öğrencilerle kültürel uyumsuzluk problemi yaşıyorum.	6	23.07

Tablo 6’de öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerle en sık yaşanan problemler için verdikleri cevapların frekans değerleri ve yüzdeleri verilmektedir. Bu tablodan yola çıkarak çeşitli branşlardaki öğretmenlerden %42.30’u Suriyeli öğrencilerle iletişim problemi yaşadığı görüşüne sahiptir. Öğretmenlerden %34.61’i mülteci öğrencilerin disiplin problemi olduğunu düşündüğü görülmüştür. %23.07’lik oranı oluşturan öğretmenler ise Suriyeli öğrencilerle kültürel uyumsuzluk problemi yaşadığını belirtmiştir. Suriyeli öğrencilerin çeşitli derslerde yaşanan en sık problemler için belirten bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

- K2: *“En sık yaşanan problem etkinliklerde diğer öğrenciler bu öğrencilerle aynı takımda olmak istemiyor bazı zamanlarda bu ciddi gerginliklere yol açabilmektedir.”*
- K4: *“Dil konusunda bazı küçük problemler yaşıyoruz. Elimizden geldiği kadar anlayacakları basitlikte konuşmaya çalışıyorum. Daha önceki kademede dil konusunda daha fazla eğitim verilebilir.”*
- K6: *“Çocukların uyum sorunu var. Çocukların kaynaşmaları için Arapça Türkçe bilen öğrencilerimizin yanına sıra arkadaşı yaptım. Çocukların anlama Kabiliyeti ve uyum sorunları bir nebze azaldı.”*
- K9: *“En sık yaşadığımız problem dil problemi olup anlamakta yaşanan sorunlar en başta yer alıyor. Algı problemi var. Öğrenciler bazı kelimelerin anlamını tam bilemedikleri için yeni semalar oluşturmakta zorlanıyorlar. Ben bunun için öncelikle en yalın en sade kelimeleri*

seçip her şeyden önce onların anlamalarını sağlıyorum. Kelimenin anlamını bilmiyorlar ise de önce o kelimenin anlamını onlara anlatıyorum.”

- K12: *“En sık yaşadığım problem iletişim sorunundan dolayı ortaya çıkan disiplin r. Öğrenci ne dediğimi tam olarak anlamadığı için derste de nasıl davranacağını bilememektedir.”*
- K14: *“ En sık yaşanan sınıf yönetimi problemi öğrencinin derse karşı ilgisizliği sonucu ortaya çıkmaktadır. Öğrenci dersi dinlememekle kalmayıp başka şeylerle meşgul oluyor. Bu durumlarda öğrenciye sorular yönelterek onları derse katmaya çalışıyorum.”*
- K18: *“Suriyeli oldukları için sınıf arkadaşları tarafından zaman zaman dışlanıyorlar. Okul etkinliklerine katarak kaynaştırmayı çalıştım.”*
- K21: *“En büyük problem iletişim. Öğrenciler çok fazla söz dinlemiyorlar. Ders esnasında ne isterlerse onu yapmak istiyorlar. Bu da sınıf ortamını bozuyor. Bu durumu çözüme kavuşturmak için ise bu öğrencilere ders içinde aktif bir rol ya da görev verip onu derse katmaya çalışıyorum. Bu şekilde öğrencinin sınıf içinde olumsuz davranışlarında azalma ve sönmeler oluşuyor.”*
- K23: *“ En sık yaşanan problem iki Suriyeli öğrenci yan yana oturduğunda konuşma problemi sık yaşanmaktadır.”*
- K26: *“Şu ana kadar yaşadığım ve sürekli yaşamakta olduğum en büyük problem sınıf içinde kendi aralarında oluşturdukları kendi gruplardan ayırıp sınıf içinde kaynaşmalarını sağlamak, bunu gerçekleştirmek için birçok şey denedim ama gün sonunda eski davranışlarına devam ediyorlar.”*

Araştırmada diğer öğrencilerin Suriyeli öğrencilere karşı tutumlarının ve ayrıştırıcı davranışlarının neler olduğuna dair öğretmen gözlemlerine ve düşüncelerine de yer verilmiştir. Bu bulguya ait öğretmen görüşleri tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Diğer Öğrencilerin Suriyeli Öğrencilere Karşı Tutumu ve Ayrıştırıcı Davranışlarına Dair Öğretmen Görüşlerinin Frekans Dağılımı

Cevaplar	f	%
Diğer öğrenciler Suriyeli öğrencilere yardımcı olmaya çalışmaktadır.	5	19.23
Diğer öğrenciler Suriyeli öğrencileri dışlamaktadır.	12	46.15
Diğer öğrenciler Suriyeli öğrencileri görmezden gelmektedir.	5	19.23
Diğer öğrencilerin Suriyeli öğrencilere karşı zorbalık eğilimleri bulunmaktadır.	4	15.38

Tablo 7’de öğretmenlerin Suriyeli öğrencilere karşı tutumu ve ayrıştırıcı davranışlarına dair öğretmen görüşlerine dair cevapların frekans değerleri ve yüzdeleri verilmektedir. Tablo 7’ye göre öğretmenlerin %19.23’ünün diğer öğrenciler Suriyeli öğrencilere yardımcı olmaya çalışmaktadır, %46.15’inin diğer öğrenciler Suriyeli öğrencileri dışlamaktadır görüşüne sahip olduğu görülmüştür. %19.23’lük oranı oluşturan öğretmenler ise diğer öğrenciler Suriyeli öğrencileri görmezden gelmektedir şeklinde görüş belirtmiştir. %15.38’lik oranı oluşturan öğretmenler ise diğer öğrencilerin Suriyeli öğrencilere karşı zorbalık eğilimleri bulunduğunu ifade etmiştir.

Diğer öğrencilerin Suriyeli öğrencilere karşı tutumu ve ayrıştırıcı davranışlarına dair öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

- K1: *“Öğrencilerimiz Suriyeli bir öğrenci ile sorun yaşayınca kendisinin daha öncelikli olmasını istemekte.”*
- K3: *“Bu bölgeye Suriyelilerin gelmesi halkı genellikle olumsuz yönde etkilediği için bu durum çocuklara da yansımış. Mülteci öğrencilerle yakın arkadaşlık kuran öğrenci sayısı çok az.”*

Onlara karşı ayrıştırıcı tutumlar sergilemekte. Derlerde aynı grupta bulunmak istememe, onları oyunlarına almama, aynı sırada oturmak istememe gibi sorunlar yaşanmaktadır.”

- K6: “*Aileden mi toplumdaki mi bilemiyorum çok fazlada olmasa ayrıştırıcı tutum davranışlar olabiliyor.”*
- K8: “*Bu durum öğrenciden öğrenciye farklılık gösteriyor elbette ki. Bazı öğrenciler onlarla aynı sraya bile oturmak istemezken bazıları onlara karşı sıcak davranabiliyor. Ama genel olarak baktığımızda öğrencilerin yarısından fazlası onlarla arkadaş olmak, ortak paylaşımlarda bulunmak istemiyor.”*
- K10: “*Diğer öğrencilerin Suriyeli öğrencilere karşı tutumu, haklı olarak olumsuz yönde çünkü Suriyeli öğrenciler okula ve diğer öğrencilere uyum sağlamak için çaba sarf etmiyor.”*
- K13: “*Öğrenciler Suriyeli öğrencilere tepkili yaklaşmaktadır. Bunun en büyük sebebi gelen göçmenler yüzünden ailelerinin işsiz kalması olarak bu öğrencilerin velilerini görmeleridir.”*
- K15: “*Suriyeli öğrenciler farklı yerden geldikleri için diğer öğrenciler tarafından dışlanabiliyorlar. Diğer öğrenciler onları ayrıştırıp kendilerinden uzaklaştırıyorlar. Suriyeli öğrenciler akran zorbalığına maruz kalıyorlar.”*
- K20: “*Bulduğum yer kozmopolit bir yer olduğu için Suriyeli öğrencilerde diğerleri ile karışmış durumda ki bu tür davranışların iyi olmayacağını sürekli belirtiyoruz.”*
- K22: “*Diğer öğrenciler yabancı uyruklu öğrencilerimizi arkadaş edinip normal bir şekilde karşılamaktadır. Ancak yabancı uyruklu öğrencilerimiz yaşadıklarından olsa gerek gereğinden fazla içine kapanık bir hal sergilemektedirler. Bu da öğrenciler arasında ayrışmaya neden oluyor.”*
- K25: “*En sık yaşadığımız problem iletişim engellidir. Suriyeli öğrenciler Türkçeyi tam bilmedikleri için dersi anlamakta zorlanıyorlar. Onlarla ders saati dışında birebir ders yapmaya çalışıyorum. Temel konuları anlamalarını sağlamaya çalışıyorum.”*

Araştırmadaki bir diğer bulgu mülteci öğrencilerin Türk eğitim sistemine uyum sağlama güçlüklerinin nasıl aşılabileceğine dair öğretmen görüşlerini yansıtmaktadır. Bu görüşler tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Farklı Bir Eğitim Sisteminden Geldikleri İçin Bu Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Uyum Sağlama Güçlüklerinin Nasıl Aşılabileceğine Dair Öğretmen Görüşlerinin Frekans Dağılımı

Cevaplar	f	%
Suriyeli öğrencilerin aldığı dil eğitiminin niteliği artırılmalıdır.	7	26.9
Diğer öğrencilerle Suriyeli öğrenciler arasında akran eğitimi sağlanmalıdır.	2	7.69
Suriyeli öğrencilerin ülkelerindeki eğitim sistemi incelenerek ona göre uyum programları hazırlanmalıdır.	11	42.3
Suriyeli öğrencilerin uyum sağlaması için yapılan faaliyetler zamana yayılmalıdır.	6	23.7

Tablo 8’de farklı bir eğitim sisteminden geldikleri için bu öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine uyum sağlama güçlüklerinin nasıl aşılabileceğine dair görüşlerin frekans değerleri ve yüzdeleri verilmektedir. Tablo 8’e göre çeşitli branşlardaki öğretmenlerden %26.92’si Suriyeli öğrencilerin aldığı dil eğitiminin niteliği artırılmalıdır görüşüne sahip olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin %7.69’unun diğer öğrencilerle Suriyeli öğrenciler arasında akran eğitimi sağlanmalıdır görüşüne sahip olduğu görülmüştür. %42.30’luk oranı oluşturan öğretmenler ise Suriyeli öğrencilerin

ülkelerindeki eğitim sistemi incelenerek ona göre uyum programları hazırlanmalıdır şeklinde görüş belirtmiştir. %23.07'lik oranı oluşturan öğretmenlerin ise Suriyeli öğrencilerin uyum sağlaması için yapılan faaliyetler zamana yayılmalıdır görüşüne sahip olduğu gözlemlenmiştir.

Farklı bir eğitim sisteminden geldikleri için bu öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine uyum sağlama güçlüklerinin nasıl aşılabileceğine dair öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

- K1: *Suriyeli öğrencileri olası bir barış dönemiyle tekrardan kendi ülkelerinde oluşturulacak sistemde eğitmek gereklidir.*
- K3: *Bu öğrencilerin ülkemizde aldıkları dil eğitiminin niteliği artırılmalıdır. Oryantasyon çalışmaları yeterli düzeyde yapılmalı ve kültürümüz iyi tanıtılmalı, öğretilmelidir. Bu sayede anlaşılma sıkıntısı biraz daha aşılmış olur. Böylelikle derslere ve okul hayatına daha kısa sürede uyum sağlayabilirler.*
- K7: *Bu güçlüklerin aşılabılmesinin en büyük koşulu bütün öğrencilerin kaynaşması için etkinlikler düzenlenmesidir. Ayrıca dillerini geliştirmeleri için eğitimler verilmelidir.*
- K8: *Bu durum öğrenciden öğrenciye farklılık gösteriyor elbette ki. Bazı öğrenciler onlarla aynı sraya bile oturmak istemezken bazıları onlara karşı sıcak davranabiliyor. Ama genel olarak baktığımızda öğrencilerin yarısından fazlası onlarla arkadaş olmak, ortak paylaşımlarda bulunmak istemiyor.*
- K10: *Bunu aşmanın tek yolu olarak Suriyeli öğrencilerin aşına oldukları eğitim sistemine paralel olarak yeni bir sistemde eğitim almaları gerektiğini düşünüyorum.*
- K13: *Bu öğrenciler normal okullara yerleştirilmeden önce sıkı bir dil ve kültür eğitimine tabi tutulup entegrasyonu sağlanmalıdır.*
- K15: *Eğitim sistemine uyum sağlamaktan önce bu öğrencilerin topluma uyum sağlama problemleri aşılmalıdır. Öğrenciler topluma uyum sağladıktan ve kültürel sorunsallar aşıldıktan sonra öğrenciler eğitim sistemine çok daha kolay uyum sağlayacaklardır.*
- K20: *Öncelikle iyi bir Türkçe eğitimi ile Türkçeleri ile yazı yazma ve okuma becerileri geliştirilmelidir. Sonrasında derslerin en basit biçimi kullanılarak öğretimi yapılmalıdır.*
- K22: *Eğitim sistemimizin sadece Türk öğrencilerine yönelik değil farklı etnik ve kökenden olan öğrencileri de kapsayıcı şekilde düzenlenmesiyle bu durum aşılabılır.(Kapsayıcı Eğitim)*
- K25: *Öncelikle onların kültürleri ile Türk Eğitim Sistemi karşılaştırılıp farklılıklar belirlenmeli, daha sonra farklı yönere uygu bir program hazırlanmalı ve o programa uygun bir ders anlatımına geçilmelidir. Onların kültürlerine uygun şekilde teknikler belirlenmelidir*

7. SONUÇ VE TARTIŞMA

Kişiler arası duygu ve düşünce alışverişini sağlayan iletişim, günlük hayatta olduğu gibi sınıf yönetiminde de önemli bir yer tutmaktadır (Ergin, 2016). İletişimin sağlıklı gerçekleşebilmesi için de en öncelikli unsur hiç şüphesiz ortak dili konuşabilmektir. Kişiler aynı dili konuşmadan beden diliyle sınırlı bir ölçüde kendilerini ifade edebilirler. Ülkemizde son yıllarda belirgin bir hale gelen Suriyeli mülteciler ve onların eğitim sorunu giderek önem kazandığı gibi bir taraftan da gün geçtikçe büyüyen sıkıntılara yol açmaktadır. Türkiye’de bulunan Suriyeli nüfusun önemli bir bölümünü okul çağındaki çocuklar (5-18 yaş) oluşturmaktadır, ülkedeki toplam Suriye nüfusu ise üç milyonu aşmaktadır (ÇOÇA, 2015). Bu da beraberinde farklı sorunlar getirmektedir. Bu sorunlardan biri olan mülteci çocukların eğitimi, öğretmen ve öğrenci arasında oluşabilecek problemlere bir yenisini daha eklemiştir. Öğrencileri okullara yerleştirmeden önce belli bir dil eğitimi verilmekte fakat birçoğu bu eğitimleri verimli geçirememektedir. Bu konudaki çalışmaların ve denetimlerin okullarımızın ve bu öğrencilerin geleceği için önem arz etmektedir. Öğrenci Türkçe eğitim verilen bir okulda bu dili bilmeden eğitim görmeye başladığında bu durum hem öğrenciye hem de öğretmene dezavantajları beraberinde getirmektedir. Çünkü öğretmenler de en az öğrenciler kadar uyum sorunu yaşamaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin mülteci öğrencilere ilişkin eğitimden geçirilmesi gerekmektedir (Karaca ve Doğan, 2014). Yakın gelecekte mültecilerin kendi ülkelerine dönmeleri söz konusu olmadığı için bu konuda kalıcı

tedbirlerin alınması gerekmektedir. Yapılan bu araştırmadan da yola çıkarak öğrencilere verilen ilk eğitimin niteliğinin artırılması gerektiği ve aynı zamanda öğretmenlerin ve diğer öğrencilerin mülteci öğrencilere karşı tutumlarının değiştirilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Öztürk (2015)'e göre davranış sorunu olan çocuklar okula uyumsuzlukları nedeni ile derslere karşı ilgisiz ve başarısızlardır. Araştırmada da belirtildiği gibi Suriyeli öğrenciler temel olarak dil farklılığı yüzünden iletişim kurmakta çok zorlanmakta ve bu da onların davranış ve disiplin sorunları oluşturmalarına sebep olmaktadır. Bunlar gibi birçok araştırmada Suriyeli öğrencilerin derse katılmadıkları, kazanımların gerisinde kaldıkları ve çoğu mülteci öğrencinin başarısız olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak araştırmanın sonuçları aşağıda sıralanmaktadır:

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu Suriyeli öğrencilerle iletişim kuramadıklarını ya da iletişim kurarken zorlandıklarını, bunun nedeni olarak ise dil farklılığından kaynaklı güçlüklerle karşılaştıklarını ve çoğu zaman öğrencilerin kendilerini anlamadıklarını belirtmişlerdir. Aykırı (2017) yaptığı araştırmada, Suriyeli öğrencilerin eğitim öğretimlerine yönelik başlıca sorunlarının dil farklılığına dayalı okuduğunu anlamama, iletişim kuramama, uyumsuzluk ve devamsızlık olduğunu belirtmiştir. Şimşir ve Dilmaç (2018)' da yabancı uyruklu öğrencilerin karşılaştığı başlıca sorunların dil ve iletişim sorunları olduğunu ifade etmiştir. Bu sonuçlar araştırmanın sonuçları ile paralellik göstermektedir.
- Araştırmada ulaşılan diğer bir sonuç, Suriyeli öğrencilerin derslere karşı ilgisiz olduğu ve ders içi etkinliklere katılım düzeylerinin yetersiz kaldığı yönündedir. Eğitim sistemine uyum sağlayamayan bu çocukların ana dil ve kültür farklılığı nedeni ile farklı sorunlar yaşadıkları yine öğretmenlerin görüşleri arasında yer almaktadır.
- Suriyeli öğrencilerle öğretmenlerin en sık yaşadığı problemler iletişim kuramamaktan ve kültürel uyumsuzluktan kaynaklanmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre öğrenciler Suriyeli öğrencileri çoğunlukla dışlamaktadır ve onları görmezlikten gelmektedir. Fakat araştırmaya katılan öğretmenlerin çok azı öğrencilerin Suriyeli öğrencilere destek olduğunu da ifade etmiştir. Bu sonuç Şimşir ve Dilmaç (2018)' in yaptığı araştırma ile paralellik göstermektedir. Şimşir ve Dilmaç (2018) da araştırmalarında buldukları sonuçlara göre yabancı uyruklu öğrenciler açısından karşılaşılan sosyal problemlerin başında diğer öğrenciler tarafından dışlanma gelmektedir.
- Araştırmada ulaşılan son sonuç Suriyeli öğrencilerin eğitim sistemine uyum sağlayabilmeleri için öncelikli olarak dil eğitimi almaları gerektiği yönündedir. Yavuz ve Mızrak (2016), müfredatta birtakım düzenlemeler yapılmasının faydalı olabileceğini ifade etmiştir. Başka çalışmalarda da öğretmenlerin devlet okullarına vermeden önce Türkçe dersi verilmesine (İmamoğlu ve Çalışkan, 2017) ve ayrı sınıf ve ayrı müfredat ile eğitim verilmesine (İmamoğlu ve Çalışkan, 2017) dair öneriler sunulduğu görülmektedir.

Genel olarak araştırmadan elde edilen verilere dayanarak ortak problemin dil problemi olduğu görülmektedir (Bulut ve diğ., 2018, Sarıtaş ve diğerleri, 2016, Alagöz ve Geçgil, 2016, Yavuz ve Mızrak 2016). Suriyeli öğrenciler ile dil farklılığının aşılmasının öğretmenlere sınıf yönetimi, okul düzenini ve disiplinini sağlama gibi konularda büyük zorluklar çıkardığı da alan yazında yer almaktadır. Çoğu mülteci öğrencinin yeterli dil eğitimini almadan devlet okullarına yerleşmesi bu okullardaki sınıf düzeni başta olmak üzere birçok durumu alt üst etmektedir. Küçük yaşlardan dil eğitimine başlayan öğrencilerde bu sorun daha az görülmekteyken yaşı büyük olan öğrencilerde de elle tutulur bir çaba gözlemlenmemiştir. Savaşın etkilerini ve göçün getirdiği olumsuzlukları üzerlerinden atamayan öğrenciler içlerine kapanıp çekingen davranışlar sergilemektedir. Bu durum onlarla iletişime geçme çabalarını da boşa çıkarmaktadır. Bu kişilerin gerekli eğitimlerle topluma kazandırılması gerektiği veriler ışığında günden güne daha da büyüyen bir durum haline almıştır.

8. ÖNERİLER

Her geçen gün dünyada ve ülkemizde meydana gelen olaylar yeni yeni birçok gelişmeye de sebep olabilmektedir. Yakın geçmişte meydana gelen Suriye'deki iç karışıklıklar ve akabinde Türkiye'ye göç eden Suriyeli sığınmacılar ile eğitim sistemi içerisinde de çeşitli gelişmeler

meydana gelmiştir. Bu çalışmada Suriyeli öğrencilerle iletişim kurma sorunları üzerinde durulmuştur. Bu ve bunun gibi durumların ne zaman gerçekleşeceğini bilinmediği için eğitimcilerimizi çağın şartlarıyla mücadele edebilecek, zorluklar karşısında yılmadan görevini yerine getirecek bireyler olarak yetiştirmek önem arz etmektedir. Türkiye'ye göç eden okul çağındaki çocuklara insani erdemlerimiz gereği sahip çıkmalı ve toplum olarak dışlamamaya öncelik vermeliyiz. Toplumdan dışlanan bireylerin o toplumu sevmesi ve o topluma adapte olması beklenemez. Bunların yanı sıra eğitim konusunda onları kazanmak adına yapılması gereken ilk aşamada onlara bir geçiş dönemi hazırlanmalıdır. Bu geçiş evresinin ardından çeşitli dilsel ve kültürel etkinliklere basit düzeyden başlayarak dahil edilmelidirler. Temel iletişimi kurabilecek düzeyde Türkçe öğretimi gerçekleştikten sonra uygulayıp yaşantılarla bunu pekiştirmeleri sağlanmalıdır. Bunun için kademeli dil eğitimi verilmeli, bu eğitimi verecek kişiler de nitelikli ve işini severek yapan eğitimciler olmalıdır.

9. EXTENDED ABSTRACT

Purpose

This study questions the adequacy of communication with Syrian students as a factor affecting classroom management is to show how effective Syrian students in our schools are in terms of classroom management and whether they have found any communication obstacles.

Method

The research is a qualitative study investigating communication and communication barriers with Syrian students as a factor affecting classroom management. It is possible to describe qualitative research as one of the ways in which knowledge is developed by man to solve his own secrets and to explore the depths of the social systems he has formulated on his own terms. Case studies are used in the study. The fact that we are aware of and focused on phenomena that we do not have an in-depth and detailed understanding is called phenomenology (phenomenology). (Yıldırım and Şimşek, 2012). An individual or situation-based approach has been adopted in the present study.

Participants

As the study group of the research, Ceylanpınar province of Şanlıurfa province constituted 26 teachers in the different schools that entered the lessons of the Syrian students. In order to form a study group in accordance with the purpose of the study, the schools were determined taking into account the number of schools in the village and district center received from Ceylanpınar District Directorate of National Education. Initially, 50 teachers from 10 schools were identified, but 26 teachers from 6 schools accepted the interview.

Analysis of Data

In this research descriptive analysis technique was used from qualitative research methods. Descriptive analysis; is a type of qualitative data analysis that summarizes and interprets the data obtained by various data collection techniques according to pre-determined themes. In order to fully support the views of the participants and the tables from the data obtained from the participants in the survey, the participants' opinions were given in quotation marks and in the same way without the attachment. Participants' identities are kept confidential and only the number of participants is indicated by the "K" code. Here is an example from the code used and from a participant view:

K19: "Suriyeli öğrencilerin bir kısmı maalesef okullarımıza gelmeden önce Türkçe eğitimlerini çok iyi almadan gelmektedir. Bu yüzden uyum sorunları bazen çok ciddi şekilde yaşanmaktadır."

Results

The results of the research based on findings from the survey are as follows

- Most of the teachers who participated in the research stated that they could not communicate with the Syrian students or that they faced difficulties in communicating with it, that they had

encountered difficulties due to language difficulty and that most of the time students did not understand themselves.

- According to another result reached in the survey, it is pointed out that Syrian students are not interested in the classes and their participation levels in the class activities are inadequate. These children, who can not adapt to the education system, have different problems due to the difference of mother tongue and culture.
- The most common problems faced by the Syrian students are the lack of communication theories and cultural conflicts. According to the opinions of the teachers who participated in the research, students mostly exclude Syrian students and come to ignore them. However, very few of the teachers who participated in the survey stated that the students supported the students with bullying.
- The final result of the research is that it is necessary for the Syrian students to take language training as a priority so that they can adapt to the education system.

KAYNAKÇA

- ALAGÖZ, S. B., & GEÇGİL, T. (2016). Türkiye'deki yabancı öğrenci sorunlarının tanımlanması ve çözüm önerileri. In *Proceedings of the 2nd International Congress on Applied Sciences: Migration, Poverty and Employment, 23-25 September*, (pp. 494-502). Konya, Turkey. <http://www.uubk2016.org/en/home/> internet adresinden alınmıştır. Erişim: 25 Kasım 2016.
- AYKIRI, K. (2017). Sınıf öğretmenlerinin sınıflarındaki Suriyeli öğrencilerin eğitim durumlarına ilişkin görüşleri, *Turkish Journal of Primary Education*, 2, 44-56
- AKKAYA, A. (2013). Suriyeli Mültecilerin Türkçe Algıları, *Ekev Akademi Dergisi*, Sayı: 56.
- BULUT, S., Kanat S.Ö. ve Gülçiçek, D. (2018). Suriyeli Öğrencilerin Türkçe Öğretmeni Olmak: Suriyeli Öğrencilerin Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(2), 1210-1238.
- ÇOÇA (2015). Suriyeli çocukların Türkiye devlet okullarındaki durumu: politika ve uygulama önerileri. İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi. <http://cocuk.bilgi.edu.tr/wp-content/uploads/2015/09/Suriyeli-Cocuklar-Egitim-Sistemi-Politika-Notu.pdf> adresinden 18.01.2017 tarihinde erişilmiştir
- ERGİN, A. (2012). Eğitimde Etkili İletişim, Anı Yayıncılık, Ankara.
- İMAMOĞLU, H. V. & ÇALIŞKAN, E. (2017). Yabancı uyruklu öğrencilerin devlet okullarında ilköğretimine dair öğretmen görüşleri: Sinop İli örneği, *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 529-546.
- KARASAR, N.(2004). Bilimsel Araştırma Yöntemi (12.Basım). Ankara: Nobel yayıncılık
- KARACA, S. ve DOĞAN, U. (2014). Suriyeli Göçmenlerin Sorunları Çalıştayı Sonuç Raporu. Mersin Üniversitesi Bölgesel İzleme Uygulama Araştırma Merkezi.
- ÖZTÜRK, M. (2015). <http://www.mucahitozturk.com/okul-basarisizligi> İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi, 2015. <http://cocuk.bilgi.edu.tr/wp-content/uploads/2015/09/Suriyeli-Cocuklar-Egitim-Sistemi-Politika-Notu.pdf>. (Erişim Tarihi: 07.05.2018).
- SARITAŞ ve Diğerleri (2016). İlkokullarda yabancı uyruklu öğrencilerle karşılaşılan sorunlar, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı 25/1, s.208-209.
- SEYDİ, A. R. (2014). Türkiye'nin Suriyeli Sığınmacıların Eğitim Sorununun Çözümüne Yönelik İzlediği Politikalar. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 31, 267 - 305.
- STRAUSS, A., CORBİN, J. (1990). Basics of Qualitative Research: Grounded Theory Procedures and Techniques. New Delhi: SAGE Publications.

- ŞAHİN, M. (2012). Eğitimi ve Okulu Etkileyen Bazı Sosyal Değişimlerin Kavramsal Çözümlemesi, *Milli Eğitim Dergisi*, 41(194), 132-147.
- ŞİMŞİR, Z. ve DİLMAÇ, B. (2018) Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Eğitim Gördüğü Okullarda Öğretmenlerin Karşılaştığı Sorunlar ve Çözüm Önerileri *Elementary Education Online*, 2018; 17(2): pp. 1116-1134
- TAVUKÇUOĞLU, C.(2002). Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Proje Hazırlama, Değerlendirme Kılavuzu. Ankara: Kara Harp Okulu Basım Evi.
- TURAN, S. (2004). Sınıf Yönetimi, Pegem Akademi-Öğreti Yayınları, Ankara.
- UNICEF. (2013). Suriyeli Gençler Kayıp Kuşak Olmamak İçin Türkçe Öğreniyor.
- YAVUZ, Ö., & MIZRAK, S. (2016). Acil durumlarda okul çağındaki çocukların eğitimi: Türkiye'deki Suriyeli mülteciler örneği. *Göç Dergisi*, 3(2), 175-199.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2012). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin.